הכל מעריכין פרק ראשון ערכין ב.

מסורת הש"ס

הכל מעריכין. ערך כתוב בפרשה [1]. (נדר דמי עלי ושמיט אותו כעבד הנמכר בשוק): **מעריכין.** אם אמר על אחד ערך פלוני עלי נותן [2] ערך אותו פלוני כפי שניו שהערך ניתן לפי השנים הכתוב בפ' ערכין ואמר שנות הערכים הולכים: **נערכים.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי: **נודרין.** דמי פלוני עלי: **נידרין.** דמי עלי או אם אמר אחר עליו דמי פלוני עלי: **נגיס ועבדיס.** ומשלמין לאחר זמן כשמגרשה האשה או נשתחרר העבד: **וטומטום ואנדרוגינוס נודרין ונידרים.** שהרי יש להם דמים: **מעריכין.** את אתריהם אם אמרו ערך פלוני עלי ונתנו ערך אותו פלוני: **אכל לא נערכין.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם ערך שזכר ונקבה אמורין בפרשה: **גמ' מופלא סמוך לאיש.** בן י"ב שנה ויום אחד שהוא סמוך לאיש ואינו איש [3] [4] עד שיביא שתי שערות. ומופלא קרי ליה על שם שנתקדש אותו אם יודע להפלות ולפרש נפש מי נדר ונפש מי הקדיש כדקתני בפ' יולא דופן במסכת נדה (דף מה:): **נערכין לאתויי מאי.** כלומר הכל דקתי נמי מערכין דאכולה מתני' קאי הכל [5] להנערכין לאתויי מאי: **נדר בערך [6] כפיב.** (נפשות משמע) [7] שיתקן ערכין לדמים ומנוול ומוכה שאין אינו בדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין דאין שוים כלום: **נפשות.** משמע כל שהוא נפש [8] (ב): כולהו הנך דמייתי תיובתא תני להו בתמניתין בהדיא: **פני ודדר מפרש.** והוא הדין נמי מני למנקט חד מהנך אלא חד מתרתי תלת נקט. ל"א להכי נקט [1] האי משום דפליגי רבנן וכ"מ בהאי פירקא (לקמן דף ה.) המעריך פחות מבן חדש ר"מ אומר נותן דמיו אדם שאין ערך לפחות מבן חדש וגמר ואמר לשם דמים וחכ"א לא אמר כלום ולהכי סתמה [9] [10] כרשא לאמוראי ממשנה יתירא דאמרי' לרבנן היכא דאמר דמיו עלי יש לו דמים ונותן דמיו מדורינן [11]: **יורש.** אדם שהפרים אביו קרבן ולא הספיק להקריבו עד שמת: **קרבנו.** גבי [12] סמיכה כתיבי תלתא קרבנו גבי שלמים בויקרא [ג] וגבי ר' יהודה למד מיניהו קרבנו ולא קרבן אביו: **אחלב הקדש.** תמוהה שהיא תחלת הקדישה של בהמה זו: **סוף הקדש.** סמיכה שהוא סמוך לשמיטה: **כל בעלי חוברין.** ממשה שהגיעו קרבן אחד בשותפות כולן צריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך לכולם ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה: **ליה ליה.** דס"ל אחד סומך לכולם ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה: **נדר בערכך נפשות.** משמע דאיתקש ערכין לדמים ומנוול ומוכה שאין אינו בדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין דאין שוים כלום: **נפשות.** משמע כל שהוא נפש [8] (ב): כולהו הנך דמייתי תיובתא תני להו בתמניתין בהדיא: **פני ודדר מפרש.** והוא הדין נמי מני למנקט חד מהנך אלא חד מתרתי תלת נקט. ל"א להכי נקט [1] האי משום דפליגי רבנן וכ"מ בהאי פירקא (לקמן דף ה.) המעריך פחות מבן חדש ר"מ אומר נותן דמיו אדם שאין ערך לפחות מבן חדש וגמר ואמר לשם דמים וחכ"א לא אמר כלום ולהכי סתמה [9] [10] כרשא לאמוראי ממשנה יתירא דאמרי' לרבנן היכא דאמר דמיו עלי יש לו דמים ונותן דמיו מדורינן [11]: **יורש.** אדם שהפרים אביו קרבן ולא הספיק להקריבו עד שמת: **קרבנו.** גבי [12] סמיכה כתיבי תלתא קרבנו גבי שלמים בויקרא [ג] וגבי ר' יהודה למד מיניהו קרבנו ולא קרבן אביו: **אחלב הקדש.** תמוהה שהיא תחלת הקדישה של בהמה זו: **סוף הקדש.** סמיכה שהוא סמוך לשמיטה: **כל בעלי חוברין.** ממשה שהגיעו קרבן אחד בשותפות כולן צריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך לכולם ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה: **ליה ליה.** דס"ל אחד

הכל

מעריכין ונערכין נודרין ונידרין [1] כהנים לוים וישראלים נשים [2] ועבדים טומטום [3] ואנדרוגינוס נודרין ונידרים ומעריכין אבל לא נערכין שאינו נערך אלא הזכר ודאי ונקבה ודאית [4] חרש שוטה וקטן נידרין ונערכין אבל לא נודרין ולא מעריכין מפני שאין בהם דעת: **גמ'** הכל מעריכין לאתויי מאי לאתויי [5] מופלא סמוך לאיש נערכין לאתויי מאי לאתויי [6] מנוול ומוכה שחין [7] **סד"א** נדר בערכך כתיב כל שישנו בדמים ישנו בערכין וכל שאינו בדמים אינו בערכין קמ"ל נפשות כל דהו נודרין לאתויי מאי נידרין איצטריך ליה נידרין לאתויי מאי אי לאתויי טומטום ואנדרוגינוס בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי [8] פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי [9] עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש [10] ותני והדר מפרש [11] הכל סומכין לאתויי מאי [12] [13] לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה [14] הכל ממירין לאתויי מאי [15] לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה [16] דתניא יורש סומך יורש מימר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [17] קרבנו ולא קרבן אביו [18] ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [19] [20] המר ימיר לרבות את היורש וילפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו מאי עבדי ליה מיבעי ליה קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים קרבנו ולא קרבן חבירו קרבנו [21] לרבות כל בעלי חוברין לסמיכה ורבי יהודה לרבות [22] כל בעלי חוברין לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה

הכל מעריכין. בגזיר (דף כ.) ובנדרים (דף כ.) הזכיר כיוויים שלא להזכיר שם שמים לבטלה כדאיתא התם ובכאן לא חשש להזכיר [1] שלא היו מזכירין שם שמים על הערכין יד) [2] ערך כתוב בפרשה נדרים דמי עלי ושמיט אותו כעבד הנמכר בשוק: מעריכין. אם אמר על אחד ערך פלוני עלי [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22]

מוסף רש"י

הכל מעריכין. תורת מעריכין עליהם, שאם אמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי נדרו קיים (חולין כ.). לאתויי מופלא סמוך לאיש. קטן היודע להפלות ולפרס לשם מי מקדישין, ואם שמוך לפקדו הוא, כגון בן י"ב שנה ויום אחד, דכריו קיימין אפ"ם שנצייץ קטן הוא עד י"ב שנה ויום אחד (שם) ואפ"ם דקטן הוא זה הנדר מייב ליתן כפי שנים של נערך והדמים קונים בפרשה (שם). לאתויי מנוול ומוכה שחין. הכל נערכין, יש להם ערך ואפילו מוכה שחין שאינו שוה כלום ליתמר בשוק יש לו ערך הכתוב בפרשה, ואם אמר על אחד מבני עלמה ערכי עלי או אמר על אחד ערך מוכה שחין זה עלי, לא אמרינן האיל ודמים אין לו ערך נמי אין לו (שם). נפשות בכל דהו. דהכי משמע בגזרכך נפשות, כל נפשות יכולות להערך (לקמן ד.). לאתויי פחות מבן חודש. הכל נידרים, כל אדם הפוה כלום יש לו דמים, ואם אמר דמי עלי לו אמר על אחר דמי פלוני עלי נותן לפי מה שהוא נמכר בשוק, ואפילו היה הנידר זה פחות מבן חדש אחר שנולד אינו יש לו דמים, ואם אמר דמי עלי יתן דמיי, ואפ"ם שאין פחות מבן חדש נערך ואם אמר ערכו עלי אמור מבלתם, שלא נתנה בו תורה ערך, דמחיי (ויקרא כז) ואם מבן חדש ועד בן חמש שנים, דמים מיהת יש לו לפי שויו, ואם אמר בתורת דמים נותן דמיו (חולין ב.). הכל ממעריכין. כהתם תולין זו תחת זו של הקדש (תמורה ב.). לאתויי יורש. שהמיר הקונן שהפרים אביו כחיו שהמוקדם תמורה (שם). יורש סומך. על קרבן אביו שהפרישו אביו בחייו ולא הספיק להקריבו עד שמת (שם). מאי טעמא דר' יהודה. דאמר יורש אינו ממיר (שם).

שיטה מקובצת

א) ותני הדר מפרש. בקונטרס מי' ב' לשונות ועוד מי' ריי' לאשמעינן דיש לו דמים אע"ג דלא יצא מכלל נפל. תוס' ב) לאתויי יורש. תימה דהא במנחות בפ' שתי מדות עלה דהדיא דהכל סומכין תני בהדיא והיורש סומך ואומר ר"י דהכל סומכין עיקר ראיית דתני דיני יורש דשאר מילי דמביא נפכים ומביר תני והיורש סומך והר"ר יוסף מא"ר אסר דתרי יורש הוי חד כגון הפרש האב ואחר כך מת הבן לא הספיק להפרש עד שמת ולהכי מצריך הני תרתי משניות. תוס'. ג) ע' בהשמטות בסוף המסכת: ד) ואם המר ימיר לרבות את היורש. וא"ת למה לרבנן להאי קרא דאם המר ימיר לרבות את היורש תיפוק ליה דלית להו מיעוט דקרבנו ולא קרבן אביו דהא דרשי תלתא קרבנו לדרשא אחריתי ר"י דאי לאו המר ימיר לא הוי מוקמינן קרבנו שלישי לרבות בעלי חוברין אלא הוי מוקמינן ליה למעוטי קרבן אביו אבל שותפין הוי אמינא דאין סומכין כמו דאין ממירין אבל השתא דרבוים ואם המר ימיר לרבות יורש על כרחך קרבנו לרבות בעלי חוברין. תוס' הרא"ש הכן כתוב בתוס' חמורה: ה) לרבות כל בעלי חוברין (ס"א בעלי קרבן) לסמיכה. תימה דחרתי קרבנו דרשינן למעוטי ואיתן לרבות דר"ל דוראי קרבנו משמע מיעוט פיהו קרבנו שלישי לרבות כל בעלי חוברין אתא דאי לאתויי לישתוק מינה דמילא דרשינן דאין שותפין ממירין אלא דאי לאתויי דסמכין כי היכי דאין שותפין ממירין אלא דאי לרבויי אתא. תוס' הרא"ש: ו) נתן אותו ערך פלוני: ז) אישא אלא עד י"ב שנה חיבות שיביא שתי שערות נמחק: ח) הכל בנערכין לאתויי: ט) בערכך נפשות חיבת כתיב ל"ש: י) נקב. גליון א"ג ר"ל דלרבותא נקטיה דסד"א דהוי כנפל ואפילו דמים אין לו קמ"ל. הרא"ש ד"ל: יא) סתמה בתמניתין הרי דימני דלא הימא דקתני בסיפא נידר ר"מ היא ולא רבנן להכי סתמה כרישא: יב) עליו ועי"ל לרבות אתא דאי למעוטי לישתוק מינה ומכילא ידעינן דאינן סומכין כמו שאין שותפין ממירין. כרש"י כה"י: יג) להוכיר ולמ"ד לשונות של נכרים הם צ"ע: יד) הערכין הס"ד הוא ר"ל ומה"ד עין כתוב בפ' נדר דמי: טו) עלי נותן תיבות אז אם אמר עלי כו' נותן נמחק: טז) נערך. גליון וכתי"ב דרש גרים ועבדים מגין ת"ל ואמרת אליהם משמע דלערך הקדש תתחלת הקדש ולפי סמיכה פתחמורה: קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים כו'. דהלתא קרבנו כתיבי בסמיכה גבי שלמים קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים דאין קרבן עובד כוכבים שעון סמיכה קרבנו ולא קרבן חברו דאין אדם סומך על קרבן שאינו שלו קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה. ב) ולרי' יהודה הכי לא לאתויי אשה) לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה. שאם יש ב' או ג' חבירין בקרבן

א) נתלה ל"ל מ"ש דנזקין אלא קאמר דתנו ר"מ דמרים דהכי הוה מני לאמר וכו'. ב) ל"ל ולרי' לא אתי לאתויי אשה יפיר לעיל קודם ד"ה ולפי.

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ח מהלכות ערכין הלכה ט: ב ב מיי' שם הלכה ז: ג ג מיי' שם הלכה ה: ד ד מיי' שם הלכה ו: ה ה מיי' שם הל' טו: ו ו מיי' שם הלכה מ: ז ז מיי' פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הל' ט: ח ח מיי' פ"ח מהלכות תמורה הלכה יט: ט ט מיי' פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הל' ט:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com